

Den Kolde Krig 1950-1985

Hvad var våbenkapløbet?

Da USA kastede to atombomber over Hiroshima og Nagasaki i august 1945, var det en opvisning af et dommedagsvåben, der kunne afskrække russerne og alle andre. John Lewis Gaddis skriver i Den kolde krig (se kilder), at amerikanerne regnede med at have dette teknologiske forspring i mange år. Men den sovjetiske leder, Josef Stalin, iværksatte et program, der – ved hjælp af spionage og med store økonomiske omkostninger – gav Sovjetunionen atomvåben allerede i 1949. Herfra kørte et hidsigt våbenkapløb, hvor både USA og Sovjet oprustede deres atomarsenal til et punkt, hvor de havde sprængkraft nok til at udrydde hele menneskeheden. Samtidig tjente atomtruslen som “gensidig afskrækkelse”, for hvis en af parterne angreb den anden, ville de selv blive angrebet med atomvåben med katastrofale følger. Den Kolde Krig vekslede mellem perioder med oprustning og perioder med nedrustning. Fra 1985 indgik Sovjetunionen med den nye leder Mikhail Gorbatsjov og USA under ledelse af Ronald Reagan mere omfattende nedrustningsaftaler, der var en central del af afspændingen frem mod Den Kolde Krigs ophør i 1989.

Den daværende amerikanske præsident Ronald Reagan holder den 12. juni 1987 en tale ved Brandenburger Tor i Berlin og henvender sig direkte til den sovjetiske leder, Mikhail Gorbatsjov (generalsekretær for Det Kommunistiske Parti 1985-1991 og Sovjetunionens præsident 1990-1991), med ordene “Mr. Gorbatsjov – Tear down this Wall”.

Fidel Castro holder en tale under Den kolde krig den 22. oktober 1962.

Foto: Scanpix

Hvad var Koreakrigen?

Koreakrigen 1950-53 var Den Kolde Krigs første store konflikt. Efter Japans nederlag i Anden Verdenskrig delte USA og Sovjetunionen Korea midt over med den 38. breddegrad som delingslinje. Oprindeligt var det meningen, at landet på sigt skulle samles igen, men parterne blev aldrig enige om, hvordan det skulle ske. Krigen begyndte, da Nordkorea sendte tanks og tropper over den 38. breddegrad til Sydkorea. På få dage udviklede angrebet sig til en international storkrig. USA støttede Sydkorea sammen med FN og med bidrag fra 16 andre lande. Nordkorea fik på sin side hjælp fra det kommunistiske Kina og Sovjetunionen. I løbet af 1950 bølgede krigen frem og tilbage, hvorefter konflikten fik karakter af stilstandskrig frem til våbenhvilen i 1953. Koreakrigen kostede op mod fire millioner mennesker livet. Våbenhvilen fra 1953 er stadig gældende, og der er dermed aldrig blevet lavet en egentlig fredsftale mellem Nord- og Sydkorea.

Læs mere i Faktalink-artiklen om Koreakrigen (<http://www.faktalink.dk/titelliste/koreakrigen/>).

Hvad var de folkelige opstande i Østeuropa?

Under Den Kolde Krig var der flere folkelige opstande i østblokken, som blev slået ned af det sovjetiske militær. Det skete første gang i 1953 i Østberlin (DDR) og siden bl.a. i Ungarn i 1956. Her greb sovjetiske tanks hårdt ind mod en folkelig opstand med mange tusinde døde og flere hundrede tusinde flygtninge til følge. Opstanden i Ungarn fik mange venstreorienterede i Vesteuropa til at miste tiltroen til Sovjetunionen. I 1968 under det såkaldte Forår i Prag forsøgte en ny tjekkoslovakisk regering under ledelse af Alexander Dubcek at indføre "socialisme med et menneskeligt ansigt" ved at reformere og demokratisere landet. Dette eksperiment blev dog også knust militært af Sovjetunionen og andre østbloklande.

Hvad var Cubakrisen?

Cubakrisen i oktober 1962 var Den Kolde Krigs mest nervepirrende konfrontation mellem de to supermagter USA og Sovjetunionen. Krisen opstod, da amerikanerne opdagede, at Sovjetunionen i hemmelighed havde opstillet raketaffyringsramper på Cuba – kun 140 km fra den amerikanske kyst. Efter nøje overvejelser, hvor også militære angreb blev diskuteret, besluttede den amerikanske præsident John F. Kennedy at iværksætte en flådeblokade, så der ikke kunne bringes atomraketter eller andre våbendele fra Sovjetunionen eller de øvrige østbloklande frem til Cuba. Den sovjetiske leder Nikita Khrusjtjov svarede, at de sovjetiske skibe ville trodse blokaden. Efter seks dages nervekrig bøjede han dog af og sørgede for, at skibene vendte om.

Læs mere i Faktalink-artiklen om Cubakrisen
(<http://www.faktalink.dk/titelliste/cubakrisen/>).

Hvad var Vietnamkrigen?

Vietnamkrigen stod mellem det kommunistiske Nordvietnam med støtte fra Sovjetunionen og Kina på den ene side og Sydvietnam og USA på den anden. Den foregik i årene 1961-1975 og kostede millioner af mennesker livet. Vietnamkrigen blev et traume for USA, som gik ud som den tabende part mod et fattigt tredje verdensland. Det var også den første mediedækkede krig, hvor reportere filmede tæt på krigshandlingerne, og billederne kom for første gang i historien helt ind i folks stuer via fjernsynets udbredelse. Folk kunne ikke lide, hvad de så, og USA's krig blev efterhånden voldsomt upopulær.

Læs mere i Faktalink-artiklen om Vietnamkrigen
(<http://www.faktalink.dk/titelliste/vietnamkrigen/>).